İDARE HUKUKU ALANINDA ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ VE YENİLİKÇİ UYGULAMALAR

EDİTÖR
DOÇ. DR. ALİ YILDIRIM

9 786258 513264

DOI:10.5281/zenodo.18045424

İdare Hukuku Alanında Araştırma Yöntemleri ve Yenilikçi Uygulamalar

EDİTÖR

Doç. Dr. Ali Yıldırım

İmtiyaz Sahibi
Platanus Publishing®

Editör
Doç. Dr. Ali Yıldırım

Kapak & Mizanpaj & Sosyal Medya
Platanus Yayın Grubu

Birinci Basım
Aralık, 2025

Yayımcı Sertifika No
45813

ISBN
978-625-8513-26-4

©copyright
Bu kitabın yayım hakkı Platanus Publishing'e aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Adres: Natoyolu Cad. Fahri Korutürk Mah. 157/B, 06480, Mamak, Ankara, Türkiye.

Telefon: +90 312 390 1 118
web: www.platanuspublishing.com
e-mail: platanuskitap@gmail.com

Platanus Publishing®

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1 5

Kat Mülkiyetinde Güncel Uyuşmazlıklar ve Reform İhtiyacı

Haluk Saruhan

BÖLÜM 2 39

Kabahatler Kanunu'na Göre Mahkemenin İdari Yaptırım Uygulama Yetkisi

Bedriye Bilkay Özbek

BÖLÜM 3 55

İngiltere'de Kültür Varlıklarının Korunmasının Finansmanı

Ünal Yıldız

BÖLÜM 3

İngiltere'de Kültür Varlıklarının Korunmasının Finansmanı

Ünal Yıldız[1]

[1] Arş. Gör. Dr. Ünal Yıldız, Atatürk Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, İdare Hukuku Anabilim Dalı, Erzurum, ORCID: 0000-0003-4737-8302

GİRİŞ

Kültür varlıklarının korunması, yalnızca geçmişin izlerini muhafaza etmeye yönelik bir faaliyet olmayıp, aynı zamanda toplumsal hafızanın sürdürülmesi ve kültürel sürekliliğin sağlanması açısından da temel bir kamusal sorumluluktur. Bu varlıkların korunması ise çoğu zaman yüksek maliyetler gerektirdiğinden, yalnızca kamu bütçelerine dayanan bir sistemle sürdürülebilir olmaktan uzaktır. Bu nedenle kültür varlıklarının korunmasında kullanılan finansman araçları ve modelleri, koruma politikalarının başarısı açısından belirleyici bir unsur hâline gelmektedir.

Bu kitap bölümünde, İngiltere'de kültür varlıklarının korunmasının finansmanı; kamu tüzel kişiliğine sahip kurumlar, hayır kurumları, vergi muafiyetleri ve indirimleri ile "fırsat veren imara açma" uygulaması çerçevesinde ele alınmaktadır. İngiltere, kültür varlıklarının korunmasına ilişkin uzun yıllara dayanan kurumsal birikimi ve çeşitlendirilmiş finansman mekanizmaları ile dikkat çeken ülkelerden biridir. Bu yönüyle İngiltere örneği, kültür varlıklarının korunmasına ilişkin farklı ve işlevsel yöntemlerin birlikte nasıl uygulanabildiğini göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Çalışmada öncelikle Historic England, Ulusal Kültür Varlıkları Hatıra Fonu ve Ulusal Milli Piyango Kültür Varlıkları Fonu gibi kamu kurumlarının kültür varlıklarının korunmasındaki mali rolleri incelenmektedir. Ardından hayır kurumlarının faaliyetleri ile bu kurumlara tanınan vergi muafiyetleri ve indirimlerinin koruma sürecine katkıları ele alınmaktadır. Son olarak, kültür varlıklarının korunmasını teşvik eden özgün bir yöntem olarak fırsat veren imara açma uygulaması değerlendirilerek, bu uygulamanın sağladığı imkânlar ve sınırlılıklar ortaya konulmaktadır.

I. Finansmanda Kamu Tüzel Kişiliğine Sahip Kurumların Rolü

İngiltere'de kültür varlıklarının korunmasının finansmanında rolü olan kamu tüzel kişiliğine sahip üç kurum bulunmaktadır. Bunlar Historic England, Heritage Memorial Fund ve National Heritage Lottery Fund olarak bilinmektedir. Bunlar sırasıyla incelenecektir.

A. Historic England

Resmi adı Historic Buildings and Monuments Commission olan ve daha önceleri English Heritage (Historic England's Role, 2020)[2] ismiyle anılan

[2] English Heritage 2015 yılında ikiye bölünmüştür. Historic England kanuna dayalı olarak görevlerini yerine getirmeye devam ederken, English Heritage Trust ise hayır kurumu olarak kurulmuştur (bu kurum çalışmanın devamında ayrıca incelenecektir) (Historic England's Role, 2020).

Historic England 1984 tarihli Kültür ve Ulusal Varlıkları Koruma Kanunu (Kültür ve Ulusal Varlıkları Koruma Kanunu, 1983) ile kurulmuştur (Historic England and Heritage Trust, 2020). Historic England, hükümete tavsiyede bulunmak, kültür varlıklarını belirlemek, bu konuda teknik araştırma ve danışmanlık yapmak, kültür varlıklarının korunması konusunda hibe vermek ve bünyesinde bulunan kültür varlıklarının mülkiyetini yönetmek gibi birçok işlevi yerine getiren bir kamu kurumudur. Historic England, İngiltere'de ulusal çapta faaliyet göstermektedir ve 9 adet bölge ofisi bulunmaktadır (Culture, Media and Sport Committee, 2011).

Kamu tüzel kişiliğine sahip Historic England, icrai karar verme yetkisine haiz bakanlık dışı bağımsız kamu kurumudur ve Dijital, Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı tarafından desteklenmektedir (Bradley et al., 2014). Burada bir parantez açmak gerekirse, İngiltere'de bakanlık dışı bağımsız kamu kurumları (non-departmental public bodies) ulusal hükümet işlevinde belirli bir role sahip fakat bakanlık sayılmayan ve doğrudan bir bakanlığa bağlı olmayan ilgili bakanlıklarla ilişkili olarak nitelendirilebilen kamu kurumları olarak tanımlanırlar (Historic England, 2020). Historic England, Dijital, Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı aracılığıyla Parlamentoya karşı sorumludur (Historic England, 2021).

Historic England'ın gelirlerini devlet yardımları ile belirli projeler için cüzi miktarda olan araştırma hibeleri ve milli piyango fonları oluşturmaktadır (Historic England, 2021). Historic England, 2020-2021 yılları için Dijital, Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı'ndan 79.58 milyon sterlin yardım almıştır (Historic England, 2021). Historic England, kültür varlıklarını koruma ve ulusal kültür varlıklarının listesini yönetmek gibi görevleri yerine getirmektedir. İlgili listede tarih öncesi anıtlardan ofis bloklarına, savaş alanlarından tarihi parklara 400.000 adet kültür varlığı bulunmaktadır. Historic England, planlama izni ile binaların listeye eklenme izni için görüş vermektedir ve risk altındaki kültür varlıklarının korunması için hibe vermektedir (Historic England's Role, 2020).

Historic England, kanunlardan doğan hibe verme yetkisi çerçevesinde hibe yardımlarını tarihi çevrenin korunmasını sağlamak için farklı amaçlarla, örneğin onarım amacı gibi, yapabilmektedir. Historic England'ın hibe vermesinin hedefi kültür varlıklarının ve tarihi çevrenin tanınırlığının artırılmasıdır. Hibe yardımı yapılabilmesi için hibe yardımı yapılan çalışmaların tamamlanmasından sonra ilgili yapıların 10-15 yıl gibi sürelerle kamuya açık olma şartı getirilmektedir. Hibe yardımlarında diğer şartlar, onarım çalışmalarının yüksek standartlarla yapılması ve ilgili yapıda en iyi sonuçları elde etmek amacıyla gelecek yıllarda da düzenli bakım yapılmasıdır. Historic England'ın hibe yardımlarına yapılacak başvurularda öncelik sıralaması bulunmaktadır. Buna göre öncelikli hibe

yardımları risk altındaki tarihi çevrenin önemli unsurlarının kurtarılması amacıyla yapılır. Bir yapı ihmal edilmişse, bu yapıda bozulma varsa veya yeterli gelişme sağlanmamışsa bu yapı risk altında sayılır. Hibe yardımlarında ikincil öneme sahip olan çalışmalar ise tarihi çevreye yönelik riski azaltmaya veya bunu önlemeye yönelik ilgili sektörün anlama, yönetme ve koruma yeteneğini güçlendirmeye yönelik önerilerdir.

Historic England'ın çeşitli hibe programları bulunmaktadır. Onarım hibeleri programı, İngiltere'nin listelenen en önemli binalarının, anıtlarının tescilli park ve bahçelerinin onarımı ve korunması için hibeleri kapsamaktadır. Bu programdaki hibeler öncelikle önemli mimari, tarihi, arkeolojik ve peyzaj özelliklerinin kaybolmasını ve hasar görmesini önlemek için iki yıl içinde acil onarımlar ve diğer işler için sunulmaktadır. Savaş Anıtları Programında Historic England ve Wolfson Vakfı İngiltere'deki bağımsız savaş anıtlarının onarımı ve korunması için hibe sağlamaktadır. Bu hibeler savaş anıtlarının bakımından sorumlu kişilere yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Kapasite Geliştirme Programı, tarihi çevrenin korunmasını, anlaşılmasını ve kullanılmasını teşvik eden projeler için fon sağlamaktadır. Yerel makamlara acil iş ilanlarının yapılması için verilen hibeler bulunmaktadır. Bu program, yerel yetkililerin bölgelerindeki boş veya kısmen işgal edilmiş listelenmiş bir binanın korunması için acilen gerekli işlerin yapılmasını sağlamak için mevzuattan doğan yetkilerini kullanmalarını teşvik etmek ve desteklemek için tasarlanmıştır. Yerel makamlara onarım bildirimlerinin yapılması için hibe verilebilir. Bu programda yerel makamlara kamulaştırmanın ilk aşamasındaki ciddi ve tehlikeli halde terkedilmiş duruma düşmüş tarihi binalar hakkında yasal onarım bildirimi sunmaları için mali destek sağlanmaktadır (Historic England Grants, 2020).

B. National Heritage Memorial Fund ve National Heritage Lottery Fund (Ulusal Kültür Varlıkları Hatıra Fonu ve Ulusal Milli Piyango Kültür Varlıkları Fonu)

National Heritage Memorial Fund yani Ulusal Kültür Varlıkları Hatıra Fonu, 1980 yılında yürürlüğe giren Ulusal ve Kültür Varlıklarını Koruma Kanunu ile kurulmuştur. Ulusal Kültür Varlıkları Hatıra Fonu, İngiltere'de tarihi eserlerin ve kültür varlıklarının korunması ve bakımı için mali yardımlarda bulunmaktadır. 1994 yılında Ulusal Kültür Varlıkları Hatıra Fonu ve mütevelli heyeti, Ulusal Milli Piyango'nun "İyi Amaçlar" Fonu'nun kültür varlığı payının dağıtıcısı olarak atanmışlardır. Ulusal Milli Piyango'nun "İyi Amaçlar" Fonu, Ulusal Milli Piyango Kültür Varlıkları Fonu olarak faaliyetlerini sürdürmektedir (National Heritage Memorial Fund, 2020). Hem Ulusal Kültür Varlıkları Hatıra Fonu hem de Ulusal Milli Piyango Kültür Varlıkları Fonu koleksiyonlar, eşyalar ve binalar gibi kültür varlıklarını korumak amacıyla geniş mali yardımlar yapmaktadır.

Ulusal Kültür Varlıkları Hatıra Fonu daha çok ulus için acil satın almalar yapmak şeklinde faaliyetler göstermektedir. Örneğin West Midlands'de bulunan Staffordshire Definesi'nin satın alınması gibi (Culture, Media and Sport Committee, 2021). Ulusal Kültür Varlıkları Hatıra Fonu'nun kuruluşundan bu yana, 40 yılı aşkın bir sürede, 1000'in üzerinde kültür varlığının korunması için 365 milyon sterlin yatırım yaptığı belirtilmektedir. Ulusal Kültür Varlıkları Hatıra Fonu, Birleşik Krallık için büyük önem seçkin kültür varlıklarının edinilmesi, korunması ve bakımı için mali yardım sağlamaktadır. İlave olarak, Fon'un 40 milyon dolarlık COVID-19 müdahale fonu bulunmaktadır. Bu fon, COVID-19 etkisiyle risk altında olan kültür varlıklarının korunmasını amaçlamaktadır ve 2023 yılında sona erecektir (Funding, 2022).

Ulusal Milli Piyango Kültür Varlıkları Fonu, kültür varlıklarının kamu fonlamasının yetersiz kalması sonucunda 1994 yılında kurulmuştur. Fonun amacı kültür varlıklarının gelecek nesiller için korunmasıdır (Pickard, 2009). Kamu tüzel kişiliğine sahiptir, bakanlık dışı bağımsız kamu kurumudur. Dijital, Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı aracılığıyla Parlamento'ya karşı sorumludur (Historic England, 2020). İngiltere'de Milli Piyango 1994 yılında kurulmuştur. Satın alınan her bir milli piyango biletinin %28'i spor, kültür varlıkları, hayır kurumları gibi "*iyi amaçlar*" için harcanmaktadır. Piyango biletleri için harcanan paraların %4.66'sı ise doğrudan kültür varlığı projelerine harcanmaktadır. Bu para doğrudan Ulusal Milli Piyango Kültür Varlıkları Fonu tarafından yönetilmektedir ve fon İngiltere'de bulunan kültür varlıklarıyla ilgili projelere bağışlarda bulunmaktadır.

Bu fonla, kültür mirasını koruma ve geliştirme amaçlı projelere sahip gruplara ve kuruluşlara yardımlar yapılmaktadır. Bu projeler tarihi binaların bakımı ve korunması, tarihi kiliselerin tamiri, tarihi manzaraların ve ulusal parkların restore edilmesi gibi konuları da içermektedir. Ulusal Milli Piyango Kültür Varlıkları Fonu, 1994 yılında kurulmasından itibaren 2007 yılına kadar kültür varlığı projeleri için toplamda 3.97 milyar sterlin toplamış ve 26,000 proje için bu parayı harcamıştır (Pickard, 2009). Bu paranın 1 milyar sterlinlik kısmı binlerce tarihi binaların ve anıtların restore edilmesini amaçlayan 4,000 proje için harcanmıştır. 387 milyon sterlin ise 245 şehirde veya kırsal alanda bulunan kamuya açık parkların, bahçelerin, meydanların, tarihi mezarlıkların restore edilmesi için harcanmıştır. Ulusal Milli Piyango Kültür Varlıkları Fonu, yenileme projelerine 2 milyar sterlinden fazla katkıda bulunmuştur. 147 milyon sterlin ise kentsel peyzaj projelerine harcanmıştır. Bu kapsamdaki yardımlar, terkedilmiş binaların tekrar kullanılması, düşük ücretli konutları ve iş imkanları sağlayan kentsel dönüşüm için harcanmıştır. Bu yatırım geniş bir alanın niteliklerini koruyarak yenilenmesini sağlayan bir katalizör işlevi görmüştür.

Fon, kültür varlığı projelerine her yıl yaklaşık 375 milyon sterlin harcamaktadır. 1994 yılından, günümüze daha uzun bir periyod incelendiğinde ise milli piyango gelirlerinden 34 milyar sterlin toplayan fonun, bu paranın 6.8 milyar sterlinlik kısmını 39.000 kültür varlıkları projelerine harcadığı görülmektedir (Historic England, 2020). Fonun internet sitesinde yer alan bilgilere göre, projelerine mali destek için kültür varlıklarına sahip olan kişiler, kâr elde etmeyen kuruluşlar (aşağıda incelenecek hayır kurumu veya kamuya yararlı vakıflar gibi), kâr elde etmeyen kuruluşların kurdukları ortaklıklar fona başvurabilir. Proje destekleri 3.000 sterlinden 5 milyon sterlin ve bunun üzerindeki miktarlara kadar geniş bir skalada yer almaktadır. Örneğin 3.000-10.000 sterlin aralığında yer alan proje desteklerinde yerel kültür varlıklarının keşfedilmesi ve bunların paylaşılması amaçlanmaktadır. Desteklenecek projelerde tarihi binaların, anıtların ve tarihi çevrelerin veya müze, kütüphane gibi yerlerin bakımı, korunması, geliştirilmesi veya bu gibi yerlerde acil tamir işleri, önemli koruma çalışmaların yapılması gibi unsurlar değerlendirilmektedir. Benzer şekilde bu tür projeler tarihi manzaraların, tarihi bahçelerin veya botanik bahçelerin korunmasını ve geliştirilmesi amacını taşıyor olabilir (Heritage Lottery Fund, 2020)

II. Hayır Kurumları, Vergi Muafiyetleri ve Fırsat Veren İmara Açma

İngiltere'de kültür varlıklarının geliştirilmesini amaç edinmiş çeşitli hayır kurumları bulunmaktadır. Bu başlık altında öncelikle bu kurumlar incelenecektir. Sonrasında kültür varlıklarının korunması konusunda tanınan vergi muafiyetleri, vergi indirimleri ve bu konudaki fırsat veren imara açma uygulaması incelenecektir.

A. Hayır Kurumları (Kamuya Yararlı Vakıflar)

İngiltere'de Hayır Kurumları Kanununa göre bu kurumların amaçlarından birisi, kültür varlıklarının geliştirilmesi olabilir (Piper et al, 2020). "Kültür Varlığı" teriminden anlaşılması gereken ise ülkenin yerel veya ulusal tarihi için önemli kabul edilen varlıklar veya sonraki nesillere aktarılan geleneklerdir. Kültür varlıklarının geliştirilmesi amacıyla faaliyet yürüten hayır kurumları kapsamına tarihi binaların veya alanların korunmasını amaçlayan hayır kurumları[3] girmektedir (Guidance Charitable Purposes, 2020). İngiliz Hayır Kurumları Komitesi'nin ilgili rehberine göre koruma amaçlı hayır kurumları, genel olarak tarihi binaları koruyan bina koruma vakıfları olabileceği gibi belli

[3] Bunun dışında bu kapsama, yerel veya ulusal tarih veya arkeoloji toplulukları, antik siteleri veya binaları koruyan hayır kurumları, belli bir anıtı, binayı veya genel olarak tarihi binaları koruyan Bina Koruma Vakıfları gibi hayır kurumları girmektedir (Guidance Charitable Purposes, 2020).

bir binayı veya tarihi yapıyı mimarı yapısı nedeniyle koruyan hayır kurumları olabilir. Koruma amaçlı hayır kurumlarının kurulabilmesi için korunması istenen tarihi binanın veya sitenin yeterli tarihi veya mimari menfaate sahip olduğuna yönelik bağımsız uzman görüşü gerekmektedir. Örneğin, ilgili binanın veya sitenin tarihi açıdan sanayinin veya teknolojinin gelişmesinde önemli rol oynadığı yönünde uzman görüşü olabilir. Ayrıca bina koruma vakıfları, kamu yararı amacıyla kurulurlar ve hayır amacı dışında ticaret gibi amaçlarla kurulamazlar. Bu kurumlar, korunması talep edilen binayı veya siteyi kamuya açık hale getirirler veya benzer araçlarla bu yerlere erişim sağlarlar (The Charity Commission, 2001).

İngiltere'de hayır kurumları oldukça çeşitlidir. Bazılarının özel alanlarda uzmanlaştığı görülmektedir. Örneğin Church Conservation Trust tarihi kiliselerin bakımı ve onarımı ile ilgilenirken, Historic Houeses Association 1500 özel mülkiyete tabi ev, kale ve bahçenin bakımını üstlenmektedir (Heritage Organizations, 2020). Bu hayır kurumlarına English Heritage Trust, The National Trust ve Architectural Heritage Fund örnek verilebilir (bunlar aşağıda incelenecektir). The National Trust gibi bazı hayır kurumlarının kanunlardan doğan kamusal yetkisi bulunsa da bunları tek bir başlık altında kategorize etmek oldukça güçtür. Bu hayır kurumlarına kişiler tarafından yapılan bağışlar ve bırakılan miraslar çeşitli vergilerden muaftır. Buna göre bu kurumlara kişiler tarafından yapılan bağışlar ve bırakılan miraslar, veraset vergisi, sermaye kazanç vergisi ve damga resmi, emlak vergisi ve damga resminden muaftır. Bu kapsamdaki hayır kurumları dışında, kamu yararı amacıyla tarihi, sanatsal veya bilimsel öneme sahip koleksiyonları koruyan ulusal kurumlar, bakanlıklar, yerel idareler, üniversiteler ve tamamen veya kısmen kamu fonuyla idare edilen, kurulan ve kültür varlıklarının mülkiyetini elinde bulunduran veya kültür varlıklarını elinde bulundurmayan fakat bunları yukarıda sayılan ulusal kurumlara, bakanlıklara ve yerel idarelere devreden kültür varlığı kurumları da bu istisnalardan yararlanır. Bu hayır kurumları ve sayılan diğer kurumlar ile yapılan özel antlaşma yoluyla satışlar da (açık artırma gibi) sermaye kazanç vergisi ve katma değer vergisinden muaftır. Historic England ve National Heritage Memorial Fund gibi kültür varlıkları konusunda uzmanlaşmış kamu kurumlarına yapılan bağışlar da bu vergilerden muaftır (Capital Taxatition and the national Heritage, 2020).

Hayır kurumlarının çeşitli birlikleri de bulunmaktadır. Bunlardan en büyüğü olarak Kültür Varlıkları Birliği (The Herritage Alliance) kabul edilmektedir. Kültür Varlıkları Birliği'nin aralarında National Trust, English Heritage Trust gibi hayır kurumlarının da bulunduğu toplamda 130 hayır kurumu üyesi bulunmaktadır. Kültür Varlıkları Birliği ulusal kültür varlıklarıyla ilgili üyeleri

adına Parlamentoya görüş ve tavsiyelerini sunmaktadır. Birlik ulusal çapta kültür varlığı projeleri düzenlemekte, bu projelerle ilgili üyeleri arasında koordinasyon sağlamaktadır ve kapasite geliştirme girişimleri aracılığıyla üyelerine mali destekler sunmaktadır (The Heritage Alliance, 2020). Ayrıca Birlik, Mimari Kültür Varlığı Fonu ile birlikte Kültür Varlıkları Fon Rehberini yönetmektedir. Rehber kapsamında kültür varlığı projelerine hibe, kredi, burs aracılığıyla mali destek sunan 500 adet hayır kurumu, kuruluş, örgüt bulunmaktadır (Other Grants, 2020). Rehber aracılığıyla İngiltere'de kültür varlıklarıyla ilgili projelere mali destek arayan kişilere yardımcı olunmaktadır. Rehberde listelenen hayır kurumları, vakıflar ve diğer örgütler alanlarına göre tarihi binalarla ilgili, müzelerle ilgili, tarihi kiliselerle ilgili veya mezarlıklarla ilgili vb. projelere mali destek sunmaktadır (Heritage Funding Directory, 2020). Hayır kurumları arasında doğrudan kültür varlıklarının korunması projelerine mali destek sunanlar da bulunmaktadır. Bunların sayılarının 8.000 civarında olduğu kabul edilmektedir. Bu kapsamda hayır kurumlarına yapılacak başvurular, bunların kapsamları ve içerikleri Funds Online adlı web sitesinde bulunmaktadır (Other Grants, 2020).

Aşağıda English Heritage Trust, The National Trust ve Architectural Heritage Trust gibi devlet destekli hayır kurumları ve bunların faaliyetleri kısaca incelenecektir.

1. English Heritage Trust (İngiliz Kültür Varlığı Vakfı)

2015 yılında ikiye bölünen English Heritage'dan doğan ve yukarıda incelediğimiz Historic England kanuna dayalı olarak görevlerini yerine getirmeye devam ederken, English Heritage Trust ise hayır kurumu olarak kurulmuştur. Vakıf, Ulusal Kültür Varlığı Koleksiyonuna dahil olan ve devletin mülkiyetinde bulunan 400'den fazla tarihi bina, tarihi site ve anıtı korumaktadır ve bunların bakımını yapmaktadır. Vakıf, bu kültür varlıklarını Historic England'dan aldığı ruhsat ile 2023 yılına kadar işletmektedir ve kamuya açık olarak kullanmaktadır. Historic England, Vakfın değişmez üyesi kabul edilmekte ve vakfın mütevelli heyetini atamaktadır (Historic England and English Heritage Trust, 2020). Vakfın gelirlerinin çoğunluğu lisans altında işlettiği kültür varlıklarına giriş ücretlerinden, üye aboneliği ücretlerinden ve sahip olduğu kafeler, mağazalardan gelmektedir. Ayrıca 2023'te kendi kendini finanse edecek hale gelecek Vakfa her yıl 80 milyon sterlin devlet yardımı yapılmaktadır. Vakıf gelirlerini lisans altında işlettiği kültür varlıklarının en iyi şekilde korunmasına, bunların bakım ve onarımlarının yapılmasına ve bunlara yönelik koruma projelerinin yapılmasına harcamaktadır (English Heritage Trust, Our Priorities, 2020).

2. The National Trust (Ulusal Vakıf)

Ulusal Vakıf 1895 yılında kurulmuştur ve kayıtlı bir hayır kurumudur. İngiltere çapında faaliyet göstermektedir ve tarihi yerlerin ve doğal yerlerin korunmasını amaçlamaktadır. Vakıf yaklaşık 20.000 kültür varlığı statüsündeki binanın bakımını yapmaktadır ve çok daha fazla binayı koruyucu hükümler aracılığıyla korumaktadır. Hayır kurumu statüsünde bulunmasına karşın Vakfın kanundan doğan, bazı arazileri elden çıkarılmaz ilan etme yetkisi bulunmaktadır. Vakfın bu yetkiyi kullanması durumunda ilgili arazi satılamaz, devredilemez veya ilgili arazi üzerinde ipotek kurulamaz. Vakfın bu yetkisi sadece parlamento tarafından özel usul ile etkisiz bırakılabilmektedir. Vakfın bakımını yaptığı binalar arasında 300 adet tarihi mansiyon, bahçe ve tapınaklar bulunmaktadır. Bunlar kamuya açık tutulmaktadır, yani ziyarete açıktır. Bazı durumlarda bu tür taşınmazların eski sahipleri vakfa bunları bağışladıktan veya sattıktan sonra bu taşınmazlarda yaşamaya devam etmektedir (Pickard, 2009). Vakıf, Avrupa'nın en büyük koruma amaçlı hayır kurumu sayılmaktadır. Vakıf toplamda 780 mil sahil şeridini, 250.000 hektarlık araziyi, 500'den fazla tarihi evleri, binaları, bahçeleri, parkları ve 1 milyona yakın sanat eserini korumaktadır (National Trust, 2020). Vakfın toplamda 5.2 milyon üyesi bulunmaktadır. Üyeler Vakfın mülkiyetindeki binaları ücretsiz ziyaret edebilmektedir. 2015 yılında Vakfın geliri 494 milyon sterlin olmuştur. Vakfın gelirlerinin çoğunu üyelik abonelikleri oluşturmaktadır (161 milyon sterlin), bunun dışında vakfın mülkiyetindeki varlıklardan gelen gelirleri (145 milyon sterlin) ve miraslardan gelen gelirleri (50 milyon sterlin) bulunmaktadır. Bunun dışında Vakfın kâr amacı bulunmayan Ulusal Vakıf Şirketi bulunmaktadır. Vakıf, bu şirket aracılığıyla hediye eşya dükkanları ve restoranlar işletmektedir (National Trust Report, 2014-2015). Vakıf üyelikleri ve Vakfa yapılan bağışlar vergiden muaftır ve Vakıf, ödenen vakıf üyelikleri ve yapılan bağışların %25 oranında gelir vergisi iadesi talep edebilir. Bir diğer deyişle, ödenen vakıf üyelikleri ve yapılan bağışlar, devlet desteği olarak karşılık bulup %25 artmaktadır. Örneğin, 1 sterlinlik bir bağış 1.25 sterlin sayılmaktadır. Vakfa bağışlanan miraslar da diğer hayır kurumları gibi veraset vergisinden muaftır. Vakıf tüm gelirlerini koruması altındaki arazilerin ve binaların bakımı ve onarımı için harcamaktadır (Pickard, 2009).

3. Mimari Kültür Varlığı Fonu ve Bina Koruma Vakıfları (Architectural Heritage Fund ve Building Preservation Trusts)

Mimari Kültür Varlığı Fonu 1976 yılında kurulmuştur, hayır kurumu statüsüne sahiptir ve İngiltere'de tarihi binaların korunmasını ve bunların yeniden kullanılmasını amaçlamaktadır. Bu amacını bina koruma vakıfları tarafından yerine getirilen projelere hibe vererek, bunlara düşük faizli krediler sağlayarak

mali yardımlar yoluyla veya bu vakıflara tavsiye vererek yerine getirmektedir (AHF Transforming Heritage, 2020). 1976 yılında 1 milyon sterlin devlet yardımıyla kurulan ve bu tarihte kayıtlı olarak 30 koruma amaçlı hayır kurumu bulunan fon, döner sermaye usulü çalışmaktadır. Fon, 2005 yılında ise toplamda kayıtlı 170 bina koruma vakfına (BKV) ve 13 milyon sterlin sermayeye ulaşmıştır.

Bina koruma vakıfları, kâr amacı gütmeden tarihi binaları koruma ve kamu yararı amacıyla kurulurlar. Bina koruma vakıfları, kötü durumda olan veya bakımsız halde bulunan ve kullanılan binaların onarımını ve bakımını kâr amacı gütmeden ve kamu yararı için yapmaktadırlar. Hayır kurumu statüsünde bulundukları için Mimari Kültür Varlığı Fonu ve bina koruma vakıfları, English Heritage Trust'ta olduğu gibi, elde ettikleri bağışlardan ve miraslardan alınan gelir vergilerinin iadesini talep edebilirler. Bunlara yapılan her 1 sterlinlik bağış, devlet desteğiyle 1.25 sterlin sayılmaktadır (Pickard, 2009). Para ve miras bağışları dışında, Mimari Kültür Varlığı Fonuna Dijital, Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı ve Historic England'ın da yardım yapabileceği kanunda düzenlenmiştir (Ancient Monuments and Archeological Areas Act, 1979). BKV'ları tarafından üstlenilen projelerin çoğunluğu bakımı yapılacak tarihi binanın satın alınması ve bu projede görev yürütecek sözleşmeli çalışanların ve uzmanların ücretlerinin ödenmesi için Mimari Kültür Varlığı Fonundan (MKVF) alınan kredilerle yürütülebilmektedir. Krediler, BKV'lar tarafından binanın onarımının tamamlanmasından sonra ilgili binanın satılmasına kadar önem arz etmektedir. Birçok BKV paraya ihtiyaç duymasa bile önlem için MKVF'den borç alır, MKVF'nin sağladığı krediler 500.000 sterline kadar çıkabilmekte ve bu kredilere %4 faiz uygulanmaktadır. Normal kredi dönemi 2 yıldır, bina ile ilgili proje tamamlanıp binanın daha erken satılması kredi dönemini sonlandırmaktadır. Daha büyük projeler için ise kredi dönemi 3 yıla çıkabilmektedir. Bina tamamlanıp satıldıktan sonra elde edilen gelirlerden kredi borcu ödenebilir. Bu kredi, bina satılmazsa hibe gelirlerinden ödenir veya rehin yoluyla uzun dönem yeniden finansman yoluyla ödenir. MKVK, hayır amacıyla verdiği bu kredileri yerel yetkililerden, bankalardan veya diğer kabul edilebilir makamlardan alınan resmi geri ödeme teminatıyla veya korunması istenen bina dahil olmak üzere taşınmaz ipoteği yoluyla güvence altına alır. MKVF kredisinin miktarı güvencenin değerine göre değişir.

Bunun dışında MKVF, BKV'lara çeşitli yardımlarda bulunur. Çalışma uygulanabilirlik hibeleri, kredi verilebilecek projelerde kullanılabilecek seçenekleri ve ilgili binayla ilgili önemli koruma konularının araştırılması için verilen hibelerdir, bu yardım 7.500 sterlindir istisnai olarak büyük ve karışık projelerde 12.500 sterline kadar çıkmaktadır. Geri ödenebilir proje geliştirme

hibeleri ise BKV'lara MKVF şartlarını sağlamaları için ödenir, hibe 15.000 sterline kadar çıkabilir. Bu hibe nitelikli çalışmaları kapsamaktadır, nitelikli çalışma koruma planları, araştırmalar, çizimler gibi konuları kapsamaktadır. Proje yürütücü hibeleri, projeleri koordinasyon yoluyla yürüten tecrübeli proje yürütücülerine veya BKV üyelerine verilmektedir ve toplamda 15.000 sterline kadar çıkabilir. Proje yönetim hibeleri ise 4.000 sterline kadar çıkabilir. Bu hibeler kredi başvurusu hazırlığı için BKV'lara ödenir. Bu hibe daha çok para akışı sınırlı olan küçük çaplı BKV'lara ödenmektedir (Pickard, 2009). MKVF, kuruluşu olan 1976 yılından bu yana 890 projeye toplamda 125 milyon sterlin kredi vermiş ve 750 projeye toplamda 10 milyon sterlinden fazla yardımda bulunmuştur (AHF Transforming Heritage, 2020).

BKV'lar çeşitli büyüklükte olabilir. Bunlardan bazıları sadece bir tane yerel tarihi binanın korunup, restore edilmesi amacıyla kurulurken bazı BKV'lar bir şehirdeki veya birkaç şehirdeki veya ülke çapındaki binaların korunup, restore edilmesi için kurulurlar. BKV'lar MKVF dışında hibeler için Historic England veya Milli Piyango Kültür Varlığı Fonu'na da başvurabilir (Building Preservation Trusts, 2020). BKV'ların çoğunluğu döner sermaye usulüne göre faaliyet göstermektedir. BKV'ların kurulması için yani hayır kurumu (kamuya yararlı vakıf) statüsü kazanabilmeleri için İngiltere Hayır Kurumu Komisyonu'na kâr amacı gütmeyen kurum olarak kayıt yaptırmaları gerekmektedir. BKV'ların bir binayı satın almadan veya ilgili binaya ipotek koydurmadan önce İngiltere Hayır Kurumu Komisyonu'ndan onay alması gerekmektedir. BKV'lar bir binanın uzun süre korunmasını sağlamak için birbirlerini takip eden alıcıların sözleşme ile üstlenilen taahhüde girmesini sağlayabilir. Alternatif olarak BKV'lar bir binayı satın alıp uzun vadeli kiraya vererek kısıtlayıcı sözleşmelerin gelecekteki mal sahibine uygulanmasını sağlayabilir. Hayır kurumu statüsü, yönetim kurullarının gönüllü çalışmasını gerektirmektedir. Kurumun kuruluş senedi üyelerinin profesyonel hizmetleri ve giderlerinin geri ödenmesini hüküm altına alabilir. Fon üretme faaliyetleri gelirini ilgili hayır kurumuna bağlayan ayrı bir ticaret şirketi tarafından gerçekleştirilmelidir. BKV'ların çoğunluğunun ufak çaplı olması, yani yerel çaptaki tek bir tarihi binayı kurtarmak için kurulmaları ve bunların gerçekleştirdiği projelerin mali açıdan başarılı olması BKV'ları, tarihi binaların korunması açısından güzel bir yöntem haline getirmektedir. Bu yöntem İngiliz Hükümeti'nin tarihi çevre politikası açısından da desteklenmektedir. Şöyle ki, listelenen bir binanın yıkılması amacıyla izin alınabilmesi için ilgili binanın onarımı karşılığında satışa sunulduğuna dair yazılı kanıt sunulmalıdır. Kısacası, bir binanın yıkım izninin alınabilmesi için ilgili binanın onarım karşılığında satışa sunulması ve satılamamış olması gerekir. Kötü durumda olan tarihi binalara el konulması halinde, ilgili binaların yerel idareler tarafından anlaşmalı olarak

onarımının ve bakımının yapılıp uygun yeni alıcılara satılması için BKV'lara anlaşma yoluyla satılması önerisi yapılmaktadır (Pickard, 2009).

BKV'lar, kasaba veya şehir gibi belirli bir coğrafi alanda birden fazla proje yürütür, bazıları belirli bina türlerine odaklanır ve binaları satın alarak, restore ederek / rehabilite ederek ve bunları elden çıkarmaya dayalı bir döner sermaye üzerinden faaliyet gösterirler. Satışlardan elde edilen gelir fazlalıkları ve kredilerden arta kalan miktarlar BKV'lar tarafından sonraki projeler için sermaye olarak kullanılır. BKV'ların hayır kurumu olduğu ve kamu yararı amacıyla tarihi binaların onarımını yaptıkları göz önüne alınırsa bu fazlalıklar kâr sayılamaz. MKVF'nun sağladığı krediler genellikle kısa dönemlidir ve projeleri tamamlanma süresine ve ilgili binaların elden çıkarılma sürecine dayanmaktadır. BKV'lar, piyasaların durgun olduğu dönemlerde sermaye gelirleri yükselene kadar binaların mülkiyetlerini gelir sağlama amacıyla veya sonraki projeler için teminat olarak kullanmak amacıyla ellerinde tutabilirler (Pickard, 2009).

BKV'lar, garantiyle sınırlı sorumlu şirket modeli tercih edebilirler. Bu şekilde ilgili kişiler kişisel mali riskle karşılaşmadan bunları kurabilmektedir. BKV'ların hayır kurumu olmasına karşılık BKV'ların mali zorluklarla karşılaşması durumunda üyelerini korumak için sınırlı sorumlu şirket hükümleri kullanılmaktadır. Bunun yapılabilmesi için BKV'nın bir hayır kurumu olarak idaresinden ve faaliyetlerinden sorumlu bir yönetim kurulu oluşturulması gerekir. Yönetim kurulu üyeleri aynı zamanda mütevelli heyeti olarak faaliyet gösterir ve bu kişilerin BKV hesaplarından sorumlu ve bunları her yılı şirket siciline sunacak bir şirket sekreteri ataması gerekmektedir. Hayır kurumu sayıldığı için bu tür bir şirket vergi indirimden faydalanır (Pickard, 2009).

B. Vergi Muafiyetleri ve Vergi İndirimleri

Bazı binalar, araziler, sanat eserleri ve diğer eşyalar ölüm sonucunda intikal ettiklerinde veya hediye olarak verildikleri zaman yeni sahiplerine geçtiklerinde veraset vergisinden ve sermaye kazanç vergisinden muaftırlar. Bu muafiyetten yararlanabilmek için öncelikle söz konusu mülklerin mimari veya tarihi açıdan önemli derecede ilgi çekici binalar, parklar veya konaklar olması veya doğal güzelliğe veya güzel manzaraya sahip araziler olması veya vahşi yaşam, ağaçlar ve bitkilerin korunması için özel alanlar da içeren bilimsel değere sahip araziler olması tarihi binalarla bağlantılı veya kendi değerine sahip ulusal bilimsel, tarihi veya sanatsal niteliğe sahip eşyaların olması gerekir.

Yeni malikin yetkili makamlarla "taahhüt" ismi verilen bir sözleşme yapması gerekir. Bu sözleşmeye göre yeni malik söz konusu mülkleri koruma, bakımı veya onarımını yapma, kamuya açık hale getirme ve söz konusu mülkler taşınır eşyalar ise eşyayı İngiltere'de tutma taahhüdü altına girer. Yeni malik bu şartlara

uymazsa veya söz konusu mülkü satarsa muafiyet geri çekilir ve yukarıda belirtilen vergiler ödenir hale gelir. Hangi mülklerin bu kapsamdaki muafiyetten faydalanacağına devletin kültür varlıkları kurumlarının (yukarıda incelenen Historic England ve Ulusal Kültürel Varlıklar Hatıra Fonu gibi) görüşleri üzerine Majesteleri Gelir ve Gümrük Birimi karar vermektedir.

Söz konusu mülklerin kamuya açık hale gelmesinden sonra ilgili mülkler hafta içi 3 gün ve Cumartesi, Pazar günleri saat 10:00- 16:00 arasında ilgili kişilerce 4 hafta önceden haber verilmek koşuluyla ziyaret edilebilmektedir. Malikler söz konusu ziyaretler için makul bir ücret talep edebilmektedir (Tax Relief For National Heritage Assets, 2020).

Göze çarpıcı niteliğe sahip binaların, bu binaların üzerinde bulundukları arazilerin ve bu binalarla tarihi açıdan bağlantılı olan eşyaların ve tarihi, bilimsel, doğa açısından öneme sahip arazilerin bakımı, onarımı için kurulan fonların da sermaye kazanç vergisi ve intikal vergisinden muaf olduğuna dair özel kanun hükümleri bulunmaktadır. Buna göre fon kurulduğunda, fonun gelirleri ve fondan koruma ve bakım, onarım için yapılan harcamalar sermaye kazanç ve intikal vergisinden muaf hale gelir (Tax Relief for Listed Buildings and Other Heritage Assets, 2020).

Koruma altına alınmış binaların ve belirlenmiş anıtların onaylanmış değişikliklerinde kullanılacak malzemelere ve hizmetlere 2012 yılından itibaren standart %20 KDV oranı uygulanmaktadır. Daha önceleri bu konuda uygulanacak KDV oranları sıfır olarak kabul edilmiştir. 30 Eylül 2015 tarihine kadar yapılan bu konudaki masraflarda KDV indirimine izin veren geçiş hükümler bulunmaktadır.

Listelenmiş ibadethanelerin onarımında, bakımında ve bazı anıtların yapımında, bakımında ve restorasyonunda uygulanacak KDV vergilerinin ödenmesi Dijital, Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı tarafından Anıt Hibe Programı kapsamında yapılmaktadır. Koruma altındaki binaların eski hale döndürülmesinden sonra satışlarında KDV oranı %0'dır. Bazı müzelere ve kültür varlığı kurumlarına (Historic England, National Trust gibi) yapılan özel anlaşma satışları da KDV'den muaftır. Tüm tarihi binalardan işletme vergisi alınmasına karşın oturulmayan koruma altına alınan binalardan ve planlanan binalardan işletme vergisi alınmamaktadır (Tax Relief for Listed Buildings and Other Heritage Assets, 2020).

C. Fırsat Veren İmara Açma

Fırsat veren imara açma herhangi bir kültür varlığını yok olmaktan kurtarmakta, ilgili yapının kullanılmasını sağlamakta, ilgili yapının gelecekteki durumunu taahhüt yoluyla korumaktadır. Fırsat veren imara açma kavramı

İngiltere'de ortaya çıkmıştır. Normalde imar planlarına aykırı kabul edilebilecek yeni yapılaşmaya kamu yararının ortaya çıkacak zararlara ağır basması nedeniyle izin verilmektedir. Eğer bir müteahhit (veya inşaat işleriyle uğraşan bir kişi) bir kültür varlığını (tarihi binalar gibi) korumayı taahhüt ederse normalde yapılmasına izin verilmeyecek bir binaya imar izni verilir. Fırsat veren imara açma kavramına örnek olarak koruma alanında bulunan ve oturulmayan ve bakımsız bir köy evi bölgesinde yeni konut yapılması verilebilir. Yeni konut yapılması ile ilgili binanın onarımı ve iyileştirilmesi için fon oluşturulmaktadır. Bu şekilde ilgili yapının uzun vadeli korunması amaçlanmaktadır.

Fırsat veren imara açmanın çeşitli şartları bulunmaktadır. Bunlardan bazıları fırsat veren imara açmanın; kültür varlığının mimari, tarihi veya diğer açıdan maddi değerini düşürmeyecek nitelikte olması; kültür varlığının ortamını bozmaması, ilgili kültür varlığının uzun vadeli korunmasını sağlaması, fırsat veren imara açma kapsamında yapılacak yeni yapıların ilgili kültür varlığının niteliği ve yararı ile uyumlu olması vb. olarak sıralanabilir. İzin için ilgili şartların değerlendirilmesi yapılırken yararlar ve zararlar açısından çok dikkatli olunması gerekir. İdare, izin verilirken ilgili kültür varlığının korunması için ilgili kişiyle tek taraflı zorlayıcı hükümler içeren bir sözleşme yapmaktadır. İlgili sözleşme, imara açmanın ticari unsurlarının kültür varlığının korunmasını sağlamadan yürütülemeyeceğini düzenlemektedir. Bu sözleşmeler araziyle bağlıdır, yani ilgili arazinin gelecekteki malikleri de sözleşmeyle bağlıdırlar. Bu sözleşmeler arazinin kullanımını ve yeni yapıların yapılmasını özel bir yolla engellerler. Örneğin kültür varlığının onarımı ve bakımı için ödemeler yapılması gerekir, çalışmalar sırasında ve çalışmalardan sonra ilgili kişiler sıkı bir şekilde denetlenirler. Bu sözleşmeler ilgili kültür varlığının uzun vadeli korunmasını amaçlar. Sözleşmenin mali unsuru kültür varlığının uzun vadede nasıl fonlanacağını (onarım veya iyileştirme bedellerine ilave olarak) belirlemektedir, bu sermaye bağışı olabileceği gibi fırsat veren imara açmadan sağlanan kira gelirleri veya ilgili kültür varlığının bakım, onarım gelirlerini karşılayan diğer yükümlülükler de olabilir. Fırsat veren imara açma, kültür varlıklarının korunması için mali kaynak sağlamakla birlikte sıkı bir denetime tabidir (Pickard, 2009).

SONUÇ

İngiltere'de kültür varlıklarının korunmasının finansmanı, büyük ölçüde kamu kurumları tarafından sağlanan hibe ve mali destekler ile hayır kurumlarının faaliyetleri üzerine kurulmuştur. Historic England, Ulusal Kültür Varlıkları Hatıra Fonu ve Ulusal Milli Piyango Kültür Varlıkları Fonu gibi kurumlar, sağladıkları mali kaynaklar aracılığıyla kültür varlıklarının korunmasını amaçlayan projelerin hayata geçirilmesinde merkezi bir rol üstlenmektedir. Bu

kurumların kurumsal yapıları ve uzun vadeli finansman politikaları, kültür varlıklarının sürdürülebilir biçimde korunmasına katkı sağlamaktadır.

Kültür varlıklarının korunmasında hayır kurumlarının da önemli bir işlev üstlendiği görülmektedir. Hayır kurumları, bağışlar ve miraslar yoluyla elde ettikleri kaynakların yanı sıra kamu kurumlarıyla iş birliği içinde yürüttükleri projeler aracılığıyla koruma faaliyetlerini desteklemektedir. Bu kurumlara tanınan vergi muafiyetleri ve indirimleri, kültür varlıklarının korunmasını teşvik eden etkili mali araçlar olarak öne çıkmaktadır. Özellikle bina koruma vakıfları gibi uzmanlaşmış kuruluşlar, tarihi yapıların korunması ve yeniden işlevlendirilmesi süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır.

Bunun yanında, fırsat veren imara açma uygulaması, kültür varlıklarının korunmasını piyasa mekanizmalarıyla ilişkilendiren özgün bir yöntem olarak dikkat çekmektedir. Bu uygulama sayesinde, normal koşullarda imara kapalı alanlarda sınırlı yapılaşmaya izin verilmesi karşılığında, kültür varlıklarının onarımı ve uzun vadeli korunması güvence altına alınmaktadır. Sıkı denetim ve bağlayıcı taahhüt mekanizmalarıyla desteklenen bu yöntemin, kültür varlıklarının korunmasına yönelik etkili bir finansman aracı olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, İngiltere örneği, kültür varlıklarının korunmasının yalnızca kamu kaynaklarına dayanmayan; kamu kurumları, hayır kurumları ve özel sektörün çeşitli araçlar aracılığıyla birlikte rol aldığı çok katmanlı bir finansman sistemiyle mümkün olabileceğini göstermektedir.

KAYNAKLAR

Kitap ve Raporlar

Bradley, A. W., Ewing, K. D., & Knight, C. (2014). *Constitutional & administrative law* (16th ed.). London: Pearson.

Historic England. (2021). *Annual report and accounts 2020–2021*. Swindon: Historic England.

House of Commons Culture, Media and Sport Committee. (2011). *Funding of the arts and heritage: Third report of session 2010–11*. London: The Stationery Office.

Pickard, R. (2009). *Funding the architectural heritage: A guide to policies and examples*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.

Schofield, J., Carman, J., & Belford, P. (2011). *Archaeological practice in Great Britain: A heritage handbook*. London: Springer.

The Charity Commission. (2001). *Preservation and conservation*. London: The Charity Commission.

İnternet Kaynakları

1983 tarihli Kültür ve Ulusal Varlıkları Koruma Kanunu. (1983). Retrieved July 29, 2022, from https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1983/47/contents

Architectural Heritage Fund. (n.d.). *Transforming heritage*. Retrieved March 28, 2020, from http://ahfund.org.uk/mission

Ancient Monuments and Archaeological Areas Act. (1979). Retrieved March 28, 2020, from https://www.legislation.gov.uk/ukpga /1979/46/part/III/crossheading/financial-provisions

Piper, A.-M., Reed, P., & James, E. (2020). *Charitable organisations in the UK (England and Wales): Overview*. Retrieved March 25, 2020, from https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/8-633-4989

HM Government. (2018). *Capital taxation and the national heritage*. Retrieved March 30, 2020, from https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/728893/Capital_taxation_and_the_national_heritage.pdf

English Heritage Trust. (2020). *Our priorities*. Retrieved March 30, 2020, from http://www.english-heritage.org.uk/about-us/our-priorities/

UK Government. (2020). *Guidance: Charitable purposes*. Retrieved March 25, 2020, from https://www.gov.uk/ government/ /charitable-purposes/charitable-purposes

Heritage Funding Directory. (2020). *Heritage funding directory*. Retrieved March 30, 2020, from https://www.heritagefundingdirectoryuk.org/

Heritage Lottery Fund. (2020). *Funding: Check what we fund*. Retrieved March 25, 2020, from https://www.heritagefund.org.uk/funding/check-what-we-fund

Heritage Help. (2020). *Heritage organizations*. Retrieved March 30, 2020, from http://heritagehelp.org.uk/organisations

Historic England. (2020). *Historic England*. Retrieved March 26, 2020, from https://www.gov.uk/government/organisations/historic-england

Historic England. (2020). *Historic England*. Retrieved April 4, 2020, from https://historicengland.org.uk/

National Heritage Memorial Fund. (2020). *Saving the UK's heritage*. Retrieved March 25, 2020, from http://www.nhmf.org.uk/

National Trust. (2015). *Annual report 2014–2015*. Retrieved March 30, 2020, from https://web.archive.org/web/20151208010535/http://www.nationaltrustannualreport.org.uk/wp-content/uploads/2015/10/NT_Annual_Report_2014-151.pdf

National Trust. (2020). *About the National Trust*. Retrieved March 30, 2020, fromhttps://www.nationaltrust.org.uk/features/about-the-national-trust

UK Government. (2020). *Tax relief for national heritage assets*. Retrieved April 4, 2020, fromhttps://www.gov.uk/guidance/tax-relief-for-national-heritage-assets

The Heritage Alliance. (2020). *What we do*. Retrieved March 30, 2020, from https://www.theheritagealliance.org.uk/whatwedo